

PRODUKTIVITETSKOMMISJONEN

En offentlig kommisjon oppnevnt av Regjeringen for å fremme forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi.

Åpningsinnlegg ved kommisjonsleder Jørn Rattsø

Seminar om produktivetsutfordringene i privat sektor,
Oslo 19.mai 2014

Produktivitetskommissjonen skal:

- Kartlegge og analysere årsaker til den svakere produktivitsutviklingen siden 2005
- Fremme konkrete forslag som kan styrke produktiviteten og vekstevnen i norsk økonomi

Hva er produktivitet?

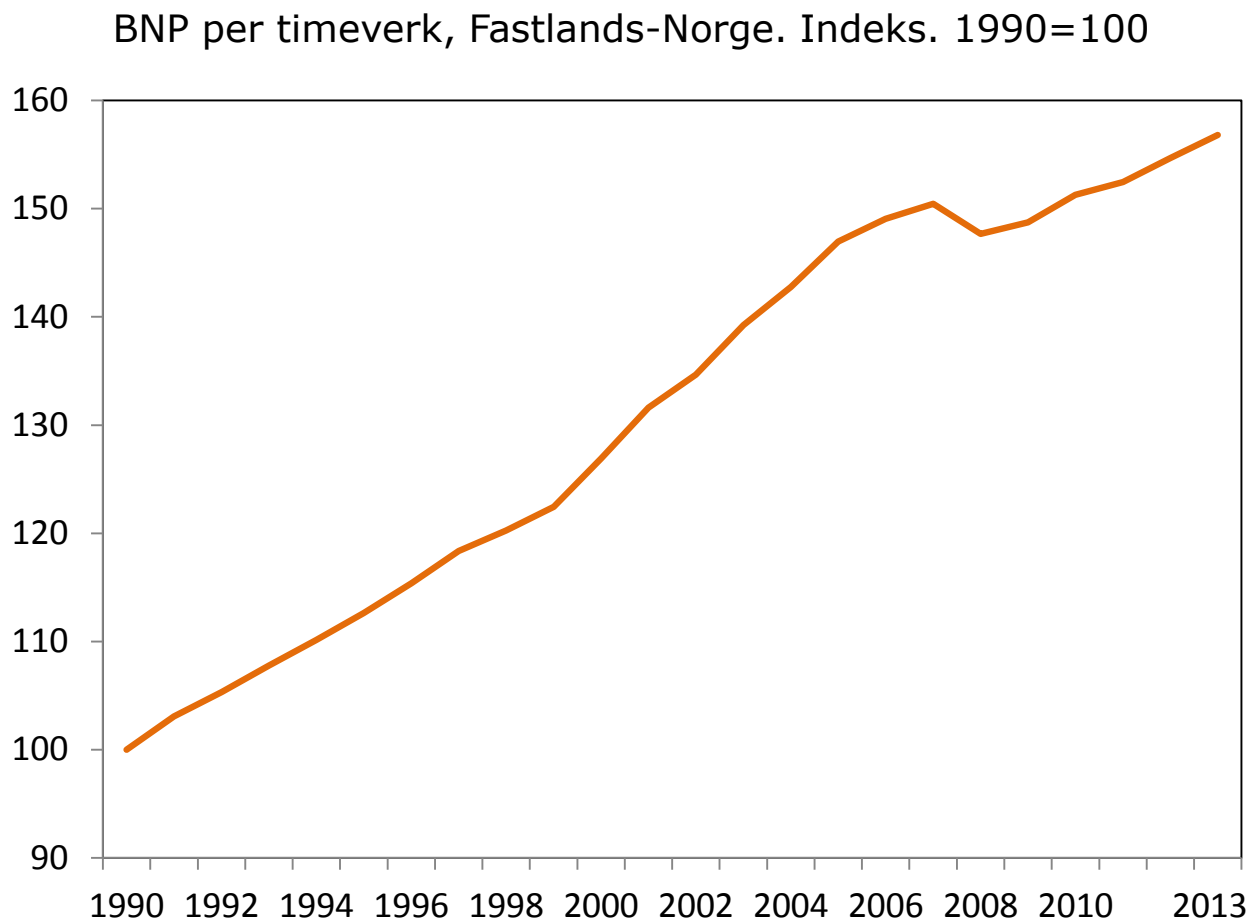
$$\text{produktivitet} = \frac{\text{produksjon}}{\text{ressursinnsats}}$$

- Vi bruker i denne framleggelsen bruttoprodukt (BNP) per timeverk

Utfordringer:

- Kvalitet vanskelig å tallfeste
- Særlig krevende i offentlig sektor

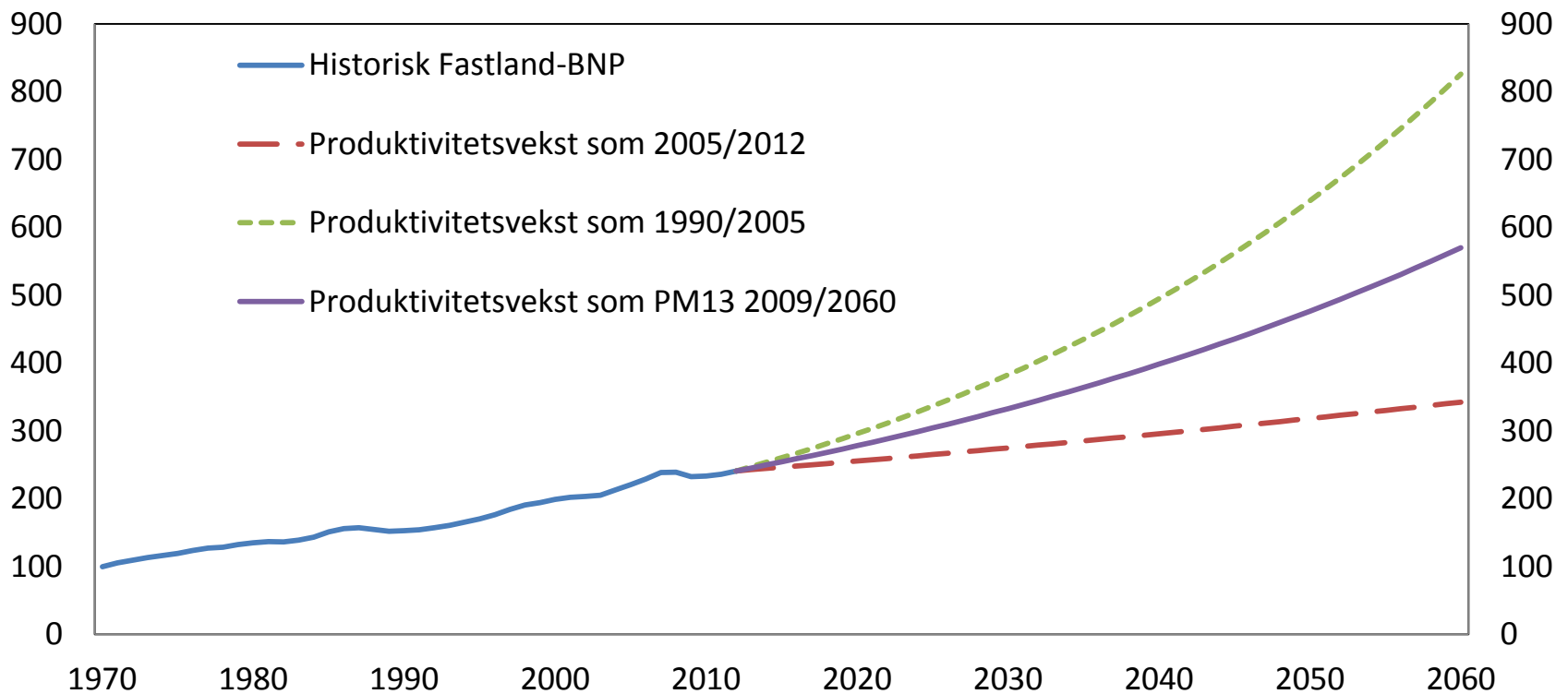
Svakere produktivitetsutvikling de siste årene

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Produktivitetsveksten er avgjørende for vår framtidige velferd

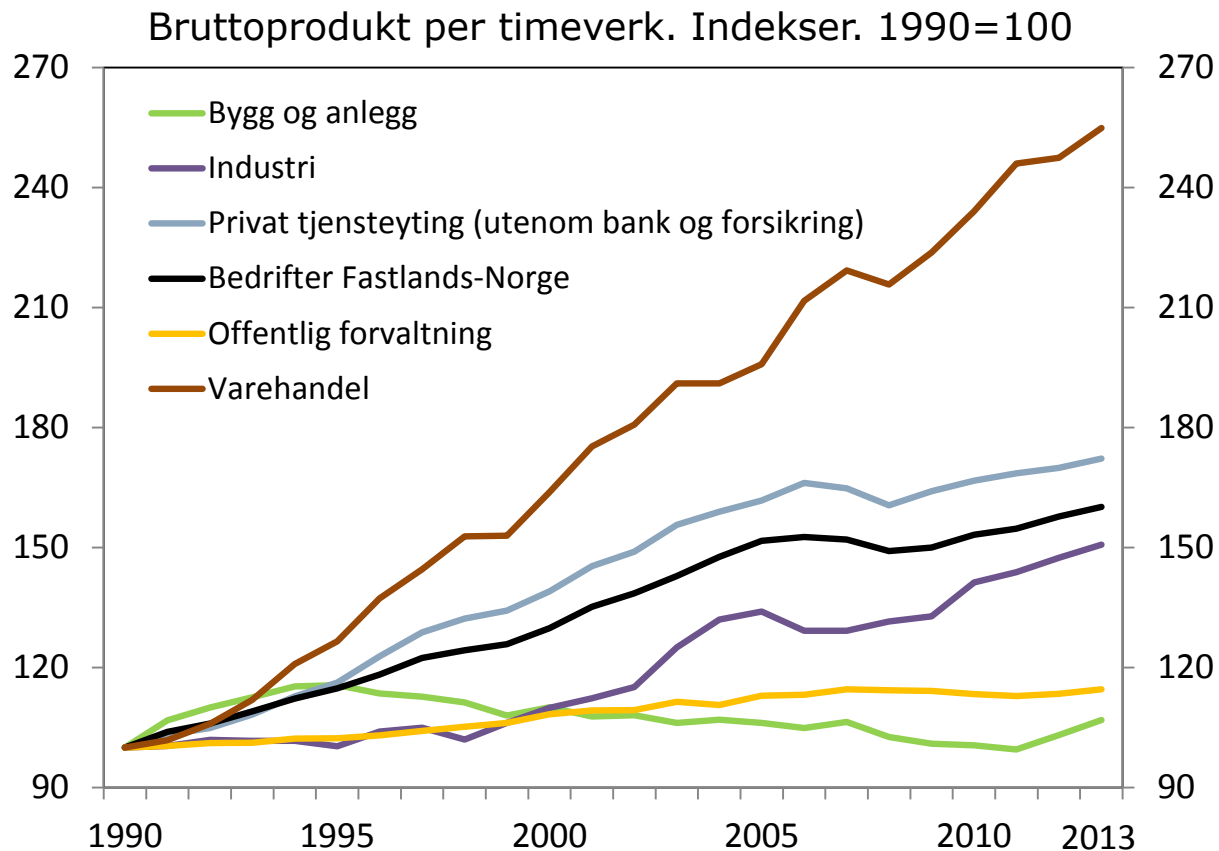
BNP Fastlands-Norge per innbygger ved ulik vekst i arbeidsproduktiviteten.¹
Faste priser. Indeks 1970 = 100

¹ Antall arbeidstimer per innbygger holdes uendret på 2012-nivå i alle de tre framskrivningene.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

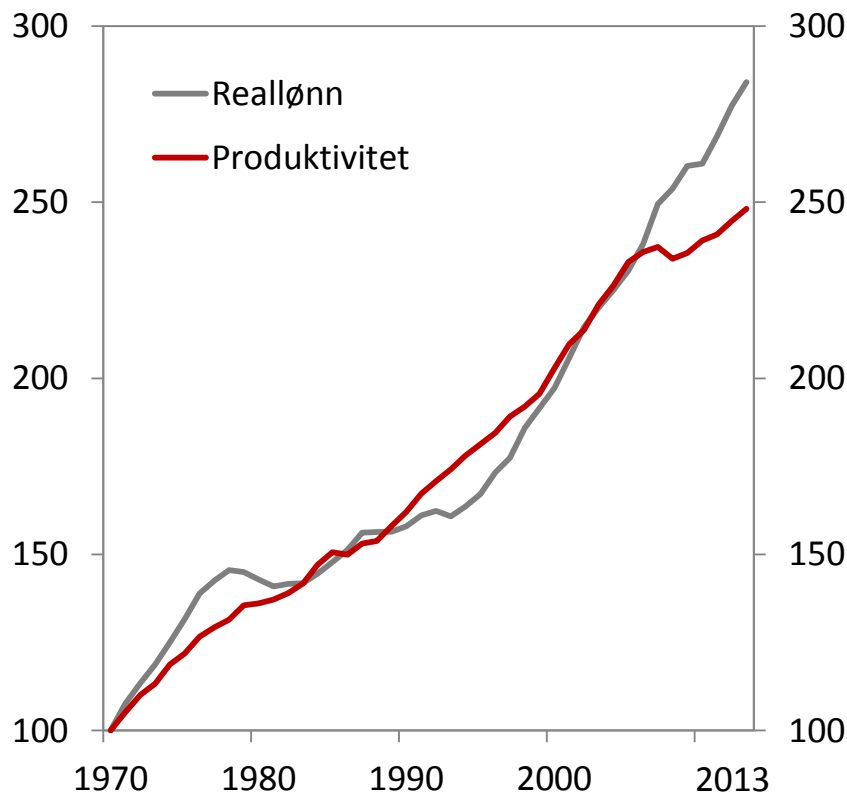
Stor variasjon mellom næringer

Kilde: Statistisk sentralbyrå

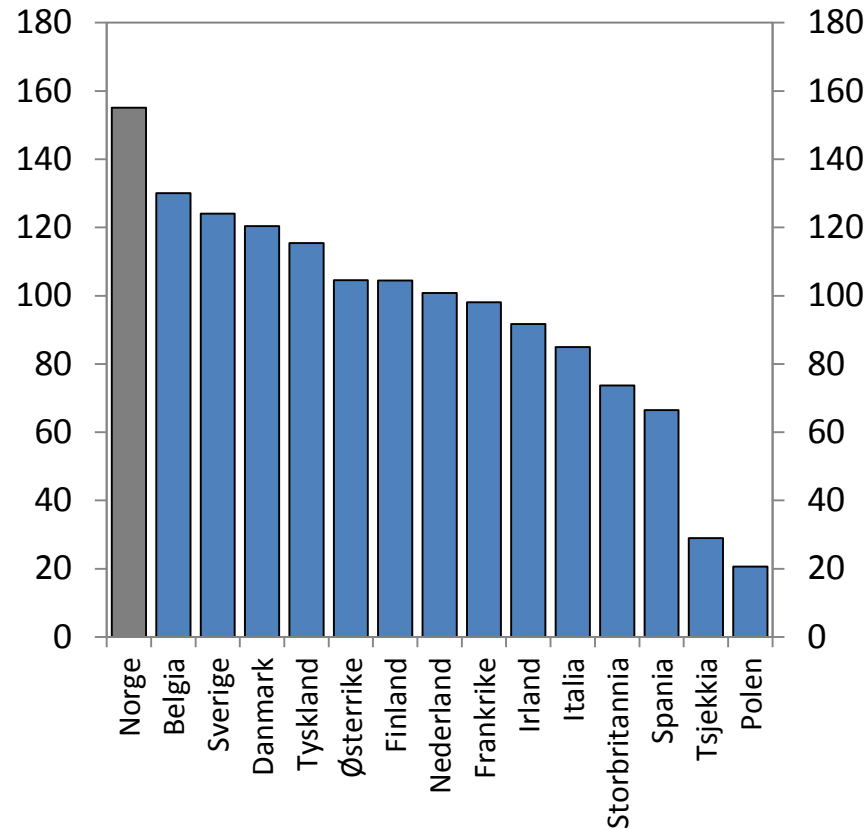
Høy reallønn og høyt kostnadsnivå

Utvikling i produktivitet og reallønninger i fastlandsøkonomien. Indeks 1970 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Lønnskostnader per timeverk i industrien i 2013. Indeks. Handelspartnere i EU17 = 100. Felles valuta

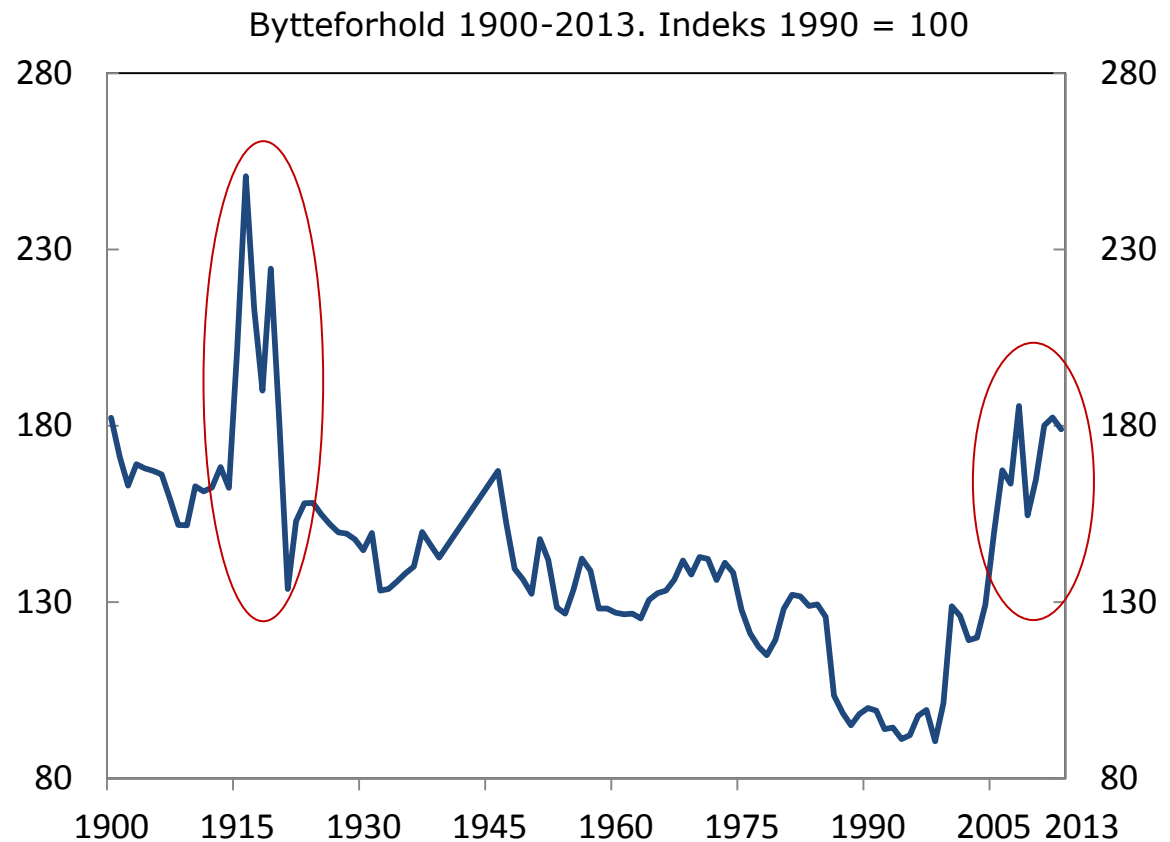

Kilde: Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene

Vi har vært heldig med prisene – og kan ikke regne med at det fortsetter.

Kinas økte rolle i verdensøkonomien har vært viktig for:

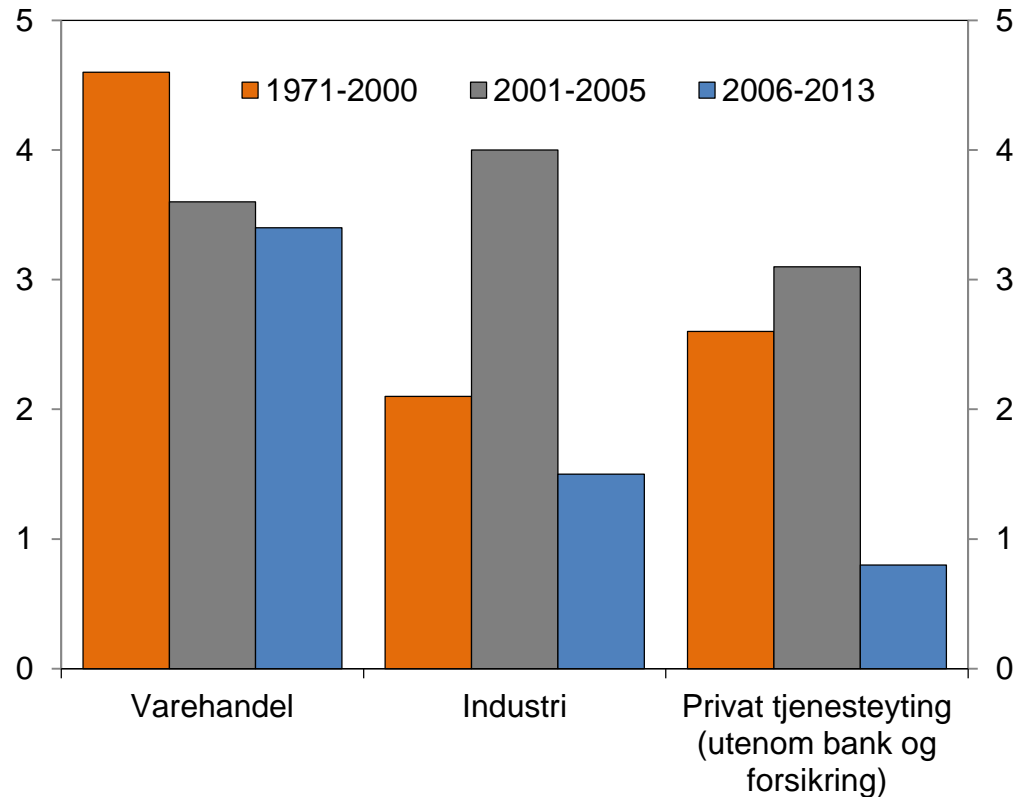
- økte eksportpriser, særlig på olje
- fallende importpriser
- Resultat: Stor bytteforholdsgevinst

Svakere produktivetsvekst etter 2005

Årlig vekst i arbeidskraftproduktivitet. Prosent

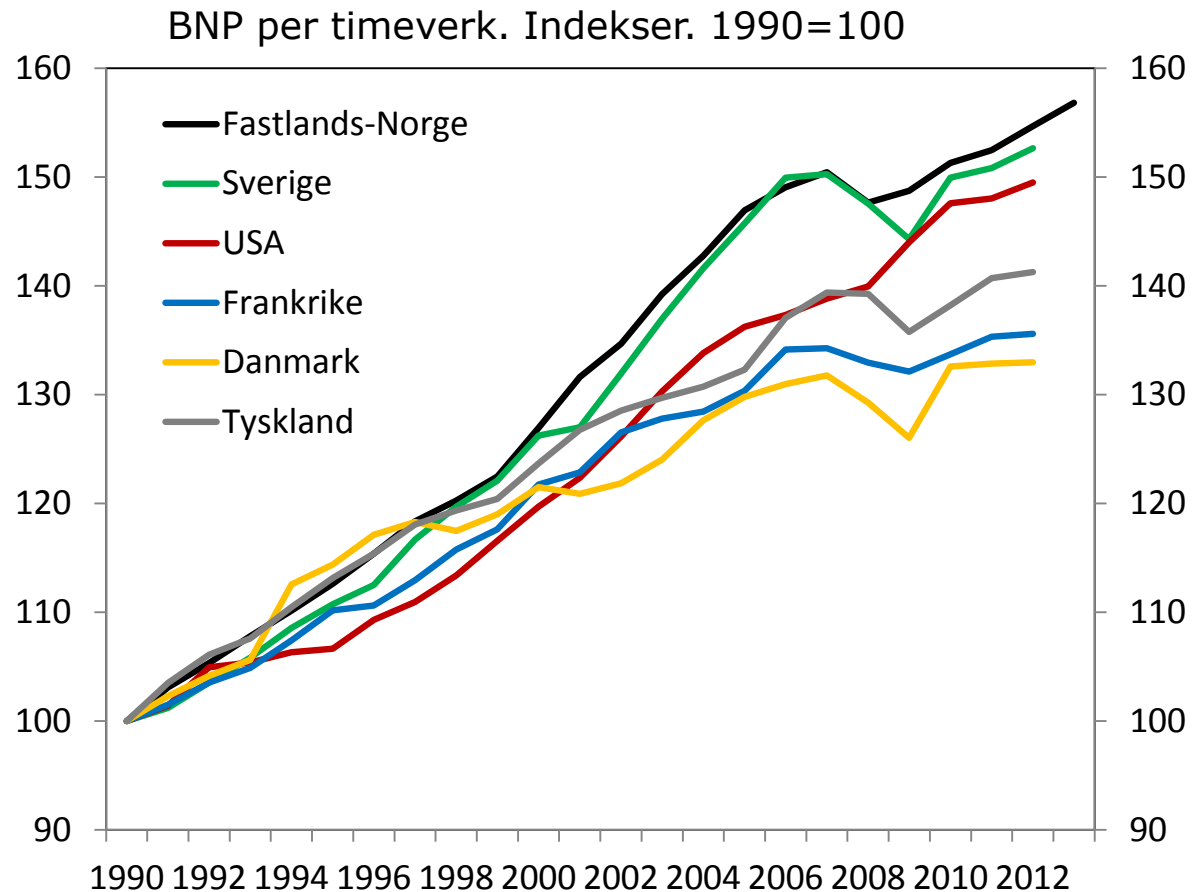

- Utfordringene størst i privat tjenesteyting
- Svakere vekst også i industri, men bedring de siste årene
- Varehandel har klart seg bra

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utfordringen deles med flere andre land

- Svakere vekst siden midten av forrige tiår i mange OECD-land
- Noe skyldes konjunkturer, men neppe alt
- Internasjonal bekymring for svakere langsiktig produktivitetsvekst

Kilde: OECD

Produktivitetsutfordringer

- Vil bytteforholdsgevinstene fortsette?
- Oljevirkosomheten har drevet vekst og produktivitet, mindre vekststimulans framover, omstilling til nye næringer
- Offentlig sektor har vært med på veksten – framtidig finansiering, velferd, arbeidskraftbehov
- Demografi – arbeidsstyrken vs. resten av befolkningen skifter nedover, samfunnsøkonomisk viktig at svake grupper ikke støtes ut av arbeidslivet

Produktivitetsveksten

- Innovasjon, adopsjon, omstilling

Drivere:

- Humankapital
- Konkurransen
- Internasjonalisering
- Nye bedrifter, nedleggelse
- Urbanisering

Produktivitetsvekst/ Humankapitalen

- Høyere utdanning – hvor god er kunnskapsproduksjonen, bekymring for insentiver til kvantitet, mastergradvekst, karakterinflasjon, institusjonsstruktur
- Studentvalg – utdanningssted, fag, innsats, fullføring; god finansiering og lite belønning for gode valg?
- Forsknings-/innovasjons-systemet – lite gjennombruddsforskning, FoU i næringslivet, immaterielle investeringer, innovasjon

Produktivitetsvekst/ Internasjonalisering

- Konkurrans utsatt industri sektor har vist god produktivitet utvikling, men er blitt mindre, holder vi oppe teknologimiljøene
- Råvareorientert næringsstruktur med liten 'complexity' begrenser gevinsten av internasjonalisering
- For mye innsats for egen innovasjon, for lite rettet mot adopsjon/ læring?

Produktivitetsvekst/ Omstillinger

- Næringspolitikk som konserverer, virker nærings/innovasjons-støtte til å fremme omstilling?
- Reguleringer som hemmer arbeidskraft-mobilitet (pensjonssystem)
- Imperfeksjoner i kapitalmarkedet, risikokapital/ entreprenører
- Mangelfull utnyttelse av urbaniseringsgevinster – fragmentert kommunestruktur, byplanlegging, transport, tjenesteorganisering

Velges de gode prosjektene?

Ineffektivitet privat sektor I

- Innenlandsk skjermet tjenesteteyting, mangelfull konkurranse og effektivitet, begrensninger for utenlandsk adgang og etablering
- Reguleringer, standarder mv som driver kostnadsvekst, ex bygg/anlegg, oljesektoren – reguleringer med andre formål har produktivitetseffekt
- Eierskap, aktivt privat eierskap, offentlig eierskap, ex kraftmarkedet – påvirkes av skattesystem, pensjonsfinansiering mv

Ineffektivitet privat sektor II

- Utnyttelse av arbeidskraften, trygd og pensjon, arbeidstidsordninger, inkludering av svake grupper
- Næringsstøtte og effektivitet, eks. landbruket, nettolønnsordning
- Skattesystem, bedriftsbeskatning, formuesbeskatning og formuesallokering (bolig)
- Infrastruktur, vei og jernbane som norsk konkurranseulempe?

Invitasjon til innspill

- Seminar om produktivitet i privat sektor i mai 2014
- Seminar om produktivitet i offentlig sektor i juni eller august 2014
- Skriftlige innspill i etterkant av seminarene
- Nettside: <http://produktivitetskommisjonen.no/>

Produktivitetskommisjonens sammensetning

- Professor Jørn Rattsø (utvalgsleder), Trondheim
- Direktør Marianne Andreassen, Oslo
- Ambassadør Tore Eriksen, Oslo
- Styreleder og selvstendig næringsdrivende Siri Beate Hatlen, Bærum
- Forretningsfører Hans Olav Karde, Tromsø
- Seksjonsleder Anne May Mauritzen, Stavern
- Konkurransedirektør Christine Benedichte Meyer, Bergen
- Professor Kjell Gunnar Salvanes, Bergen
- Direktør Simen Vier Simensen, Oslo
- Professor Peter Birch Sørensen, Danmark

Produktivitetskommissjonens mandat

- Kartlegge og analysere årsaker til svakere produktivitetsvekst
- Fremme konkrete forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi
- Løpende å komme med anbefalinger og forslag til tiltak
- Samfunnsøkonomisk funderte anbefalinger
- Arbeid basert på det nyeste innenfor internasjonalt arbeid

Produktivitetskommisjonens mandat forts.

- Fase 1: innledende rapport (tidlig i 2015)
  - Vurdere produktivitetsutviklingen
  - Identifisere årsaker
  - Identifisere områder med særlige utfordringer og evt. områder der Norge er særlig langt framme
- Fase 2: hovedrapport (ett år senere)
  - Konsentrere seg om et utvalg av problemstillinger
  - Gi spesifikke anbefalinger til tiltak som kan øke produktiviteten på de områdene som studeres
- Trekke på erfaringer fra produktivitetskommisjoner i andre land, samt internasjonale studier av vekstevne
- Åpen drøfting av problemstillinger og foreløpige resultater fra arbeidet, herunder seminarer og møter

PRODUKTIVITETSKOMMISJONEN

En offentlig kommisjon oppnevnt av Regjeringen for å fremme forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi.

REGJERINGEN.NO PERSONVERN

[Hjem](#) [Mandat](#) [Medlemmer](#) [Om kommisjonen](#) [Kontakt oss](#) [Mer om produktivitet](#)

Produktivitetskommisjonen er nedsatt!

På lang sikt bestemmes velferden i Norge først og fremst av utviklingen i vekstevnen i fastlandsøkonomien. Vekstevnen avhenger særlig av arbeidsinnsats og produktivitetsutvikling. Vår evne til å utvikle og anvende kompetanse og resultater fra forskning, utviklingsarbeid og nyskaping står dermed sentralt.

For å kartlegge og analysere årsakene til svakere produktivitetsutvikling de siste årene nedsatte Kongen i statsråd den 7. februar 2014 en produktivitetskommisjon. Kommisjonens hovedoppgave er å gi konkrete råd til hvordan produktiviteten kan økes.

- [Pressemelding om Produktivitetskommisjonen](#)
- [Kronikk om Produktivitetskommisjonen](#)

Produktivitetskommisjonen ønsker å motta innspill på de områdene som er nevnt i mandatet.

OM NETTSIDEN

På denne nettsiden kan du lese om produktivitetskommisjonen.

Har du tips til hva kommisjonen bør se på, eventuelt områder innenfor offentlig eller privat sektor det er forbedringspotensiale, effektiviseringsgevinster eller produktivitetspotensiale, er du velkommen til å sende oss dine forslag.

[Gi innspill her](#)

Vi vil lese alle innspill nøye, men vil ikke kunne besvare enkeltinnlegg.

Takk for ditt bidrag.

SISTE INNSPILL

- Aksel L. Andreassen til [Les innspill](#)
- Arne Gunnar Habbestad til [Les innspill](#)
- Scott Johansen til [Les innspill](#)
- Petter Benestad til [Les innspill](#)
- Peter Oscar-Andersen til [Les innspill](#)

[Les alle innspill](#)

<http://produktivitetskommisjonen.no/>

